

SUOMEN SÄÄDÖSKOKOELMA

Julkaistu Helsingissä 29 päivänä huhtikuuta 2015

517/2015

Laki

eläimistä saatavista sivutuotteista

Annettu Helsingissä 24 päivänä huhtikuuta 2015

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Soveltamisala

Tässä laissa säädetään muiden kuin ihmisravinnoksi tarkoitettujen eläimistä saatavien sivutuotteiden ja niistä johdettujen tuotteiden terveyssäännöistä sekä asetuksen (EY) N:o 1774/2002 kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen EY N:o 1069/2009 (*sivutuoteasetus*) ja muiden kuin ihmisravinnoksi tarkoitettujen eläimistä saatavien sivutuotteiden ja niistä johdettujen tuotteiden terveyssäännöistä sekä asetuksen (EY) N:o 1774/2002 kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1069/2009 täytäntöönpanosta sekä neuvoston direktiivin 97/78/EY täytäntöönpanosta tiettyjen näytteiden ja tuotteiden osalta, jotka vapautetaan kyseisen direktiivin mukaisista eläinlääkärintarkastuksista rajatarkastusasemilla annetun komission asetuksen (EU) N:o 142/2011 (*täytäntöönpanoasetus*) täytäntöönpanosta.

2 §

Suhde muihin säädöksiin

Eläintautien leviämisen ehkäisystä säädetään myös eläintautilaissa (441/2013).

Jollei tässä laissa tai sen nojalla toisin säädetä, jätteenpolttolaitoksissa hävitettävien ja kaatopaikalle sijoitettavien sivutuotteiden ja niistä johdettujen tuotteiden kuljetuksessa ja hävittämisessä noudatetaan, mitä jätelaissa (646/2011) ja ympäristönsuojelulaissa (527/2014) säädetään.

Eläinten ruokintaan tarkoitetuista sivutuotteista ja niistä johdetuista tuotteista säädetään myös rehulaissa (86/2008) sekä lannoitteena ja maan parannusaineena käytettävistä sivutuotteista ja niistä johdetuista tuotteista myös lannoitevalmistelaissa (539/2006).

Elintarvikehuoneistoista ja niissä harjoitettavasta sivutuotteita ja niistä johdettuja tuotteita koskevasta toiminnasta säädetään myös elintarvikelaissa (23/2006).

Eläimistä saataville sivutuotteille ja niistä johdetuille tuotteille asetettavista tuontiehdosta ja tuonnin valvonnasta silloin, kun tuotteet tuodaan muusta Euroopan unionin ulkopuolisista valtioista kuin sellaisesta val-

tiosta, joka Euroopan unionin sisämarkkinoiden toimintaa koskevaa Euroopan unionin lainsäädäntöä sovellettaessa rinnastetaan Euroopan unionin jäsenvaltioon Euroopan unionin ja kyseisen valtion välillä tehdyn sopimuksen perusteella, säädetään eläinlääkinnällisestä rajatarkastuksesta annetussa laissa (1192/1996).

3 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *sivutuotteilla* sivutuoteasetuksen 3 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja eläimistä saatavia sivutuotteita;

2) *johdetuilla tuotteilla* sivutuoteasetuksen 3 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuja tuotteita;

3) *aineuksella* tiettyyn sivutuoteluokkaan kuuluvia sivutuotteita ja niistä johdettuja tuotteita;

4) *toimijalla* sivutuoteasetuksen 3 artiklan 11 kohdassa tarkoitettua toimijaa;

5) *pitopaikalla* paikkaa, jossa pidetään tai kasvatetaan tuotantoeläimiä, tarhakoiria tai kalansyötiksi tarkoitettuja toukkia;

6) *rehusekoittamolla* toimijaa, joka sivutuoteasetuksen 18 artiklan nojalla valmistaa tai käsittelee turkiseläinten ja tarhakoirien ruokintaan tarkoitettua rehua myyntiä, välitystä tai jakelua varten;

7) *tilarehustamolla* toimijaa, joka sivutuoteasetuksen 18 artiklan nojalla valmistaa tai käsittelee rehua 6 kohdassa mainittujen eläinten ruokintaan vain samassa eläintenpitopaikassa käytettäväksi;

8) *keräyskeskuksella* täytöntöönpanoasetuksen liitteessä I olevassa 53 kohdassa tarkoitettua laitosta, joka myyntiä, välitystä tai jakelua varten kerää tai käsittelee tiettyjä sivutuotteita turkiseläinten, tarhakoirien, eläintarhaeläinten tai kalansyötiksi kasvatettujen toukkien rehun raaka-aineena tai rehuna käytettäväksi;

9) *käsittelylaitoksella* täytöntöönpanoasetuksen liitteessä I olevassa 58 kohdassa tarkoitettua laitosta;

10) *lemmikkieläinten ruokia valmistavalla laitoksella* täytöntöönpanoasetuksen liitteen I kohdassa 57 tarkoitettua laitosta;

11) *biokaasulaitoksella* täytöntöönpano-

asetuksen liitteessä I olevassa 52 kohdassa tarkoitettua laitosta;

12) *kompostointilaitoksella* täytöntöönpanoasetuksen liitteessä I olevassa 54 kohdassa tarkoitettua laitosta;

13) *entisillä eläinperäisillä elintarvikkeilla* sivutuoteasetuksen 10 artiklan f kohdassa tarkoitettuja elintarvikkeita;

14) *ruokajätteellä* täytöntöönpanoasetuksen liitteessä I olevassa 22 kohdassa tarkoitettua jäteruokaa;

15) *raadolla* kuollutta eläintä;

16) *turkiseläimen ruholla* kuollutta turkiseläintä, jolta on poistettu nahka;

17) *toimivaltaisella viranomaisella* Elintarviketurvallisuusvirastoa, aluehallintovirastoa tai kunnaneläinlääkäriä sen mukaan, kenen toimivaltaan asia on tässä laissa säädetty kuuluvaksi;

18) *elintarvikelain mukaisella valvontaviranomaisella* elintarvikelain 30—32 §:n mukaista viranomaista;

19) *elintarvikealan toimijalla* elintarvikelain 6 §:n 11 kohdassa tarkoitettua toimijaa;

20) *jäsenvaltiolla* Euroopan unionin jäsenvaltiota sekä valtiota, joka Euroopan unionin sisämarkkinoiden toimintaa koskevaa Euroopan unionin lainsäädäntöä sovellettaessa rinnastetaan Euroopan unionin jäsenvaltioon Euroopan unionin ja kyseisen valtion välillä tehdyn sopimuksen perusteella;

21) *tarhakoiralla* koiraa, jota ammattimaisesti pidetään tai kasvatetaan koiratarhalla ja jota ei yleensä pidetä asuintiloissa;

22) *nautaeläimellä* kaiken rotuisia kesynautoja, biisoneita ja vesipuhveleita;

23) *hevoseläimellä* hevosia, aaseja ja seeproja ja niiden jälkeläisiä;

24) *siipikarjalla* sellaisia lintulajeja, joita kasvatetaan tai pidetään yleensä lihan, munien tai muiden tuotteiden tuottamista, riistalintujen luontoon istuttamista taikka edellä mainittujen lintujen tuottamiseen tähtääviä kasvatusohjelmia varten;

25) *sikaeläimellä* kesysikarotuja ja tarhatuja villisikarotuja.

4 §

Sivutuotteiden luokitus

Sivutuotteiden ja niistä johdettujen tuotteiden

den jakamisesta niiden ihmisten ja eläinten terveydelle aiheuttaman riskin vakavuuden mukaan luokkaan 1, 2 tai 3 kuuluviksi aineksiksi säädetään sivutuoteasetuksen 8—10 artiklassa.

2 luku

Sivutuotteiden ja niistä johdettujen tuotteiden käyttö

5 §

Sivutuotteiden käyttö ja käyttöä koskevat poikkeukset

Sivutuotteiden ja niistä johdettujen tuotteiden käytöstä sekä käytön rajoituksista säädetään sivutuoteasetuksen 11—14 artiklassa. Käyttöä koskevista poikkeuksista säädetään tässä luvussa.

6 §

Erityiset ruokintatarkoitukset

Sivutuoteasetuksen 13 ja 14 artiklasta poiketen 18 artiklan 1 kohdan a, c, d, e, f ja h alakohdissa tarkoitettujen eläinten ruokintaan saa käyttää mainitun artiklan 1 kohdassa tarkoitettua luokkaan 2 tai 3 kuuluvaa ainesta edellyttäen sen lisäksi, mitä täytöntöönpanoasetuksen liitteen VI luvussa II jaksossa 1 säädetään, että:

1) turkiseläinten ja tarhakoirien ruokintaan tarkoitettu luokan 2 tai 3 ainesta sisältävä rehu on valmistettu rekisteröidyssä rehusekoittamossa tai tilarehustamossa;

2) luonnonvaraisten eläinten ruokintaan tarkoitettu luokan 2 aines ei sisällä lääkejäämiä yli sallitun enimmäismäärän siten kuin ihmisravinnoksi tarkoitettujen eläinperäisten tuotteiden virallisen valvonnan järjestämistä koskevista erityissäännöistä annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 854/2004 liitteessä I olevan II jakson V luvun 1 kohdan i alakohdassa säädetään.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä täytöntöönpanoasetuksen liitteessä VI olevan II luvun 1 jaksossa tarkoitetuissa keräyskeskuksissa ja 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetuissa rehusekoittamoissa ja tilarehustamoissa käy-

tettävää rehun raaka-ainetta ja sen käsittelyä sekä käsittelyolosuhteita koskevista vaatimuksista. Lisäksi maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä sivutuotteiden käytöstä luonnonvaraisten eläinten ruokinnassa.

7 §

Ruokintaa koskevat kiellot ja rajoitukset

Luonnonvaraisten eläinten ruokintaan ei saa käyttää luokan 2 ainesta sinä aikana ja sillä alueella, jolle metsästyslain (615/1993) mukaan on myönnetty poikkeuslupa karhun pyydystämiseen ja tappamiseen.

Turkiseläinten ruhoja ja ruhonosia ja niistä johdettuja tuotteita saa käyttää vain turkiseläinten ruokintaan. Turkiseläinten lajinsisäisen ruokinnan rajoituksista säädetään täytöntöönpanoasetuksen liitteessä II.

8 §

Eläintarhaeläinten ruokkiminen luokkaan 1 kuuluvalla aineksella

Sen estämättä, mitä sivutuoteasetuksen 12 artiklassa säädetään, kunnaneläinlääkäri voi myöntää rekisteröidylle eläintarhalle luvan käyttää eläintarhan eläimistä peräisin olevaa luokan 1 ainesta eläintarhan eläinten ruokintaan. Luvan myöntämisen edellytyksistä säädetään täytöntöönpanoasetuksen liitteessä VI olevan II luvun 4 jaksossa.

9 §

Sivutuotteiden luovuttaminen lemmikkieläinten ruokintaan

Sen estämättä, mitä sivutuoteasetuksen 14 artiklassa säädetään, elintarvikealan toimija saa luovuttaa myös elintarvikehuoneiston vähittäismyyntitilasta sivutuoteasetuksen 10 artiklan a, e, f, i, j ja m alakohdassa tarkoitettuja luokan 3 sivutuotteita lemmikkieläinten ruokintaan suoraan lopulliselle käyttäjälle edellyttäen, että tuotteet eivät ole olleet kosketuksissa muiden sivutuotteiden kanssa.

10 §

Tiettyä kalanrehua ja tiettyjä kalansyöttejä koskevat vaatimukset

Sen lisäksi, mitä täytöntöönpanoasetuksen liitteessä X olevan III luvun 1 kohdassa säädetään viljeltyjen kalojen ja muiden vesiviljelylajien rehuksi tarkoitettujen sivutuotteiden ja niistä johdettujen tuotteiden vaatimuksista, maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä mainitun luvun 2 kohdassa tarkoitetun aineksen käyttämisestä viljeltyjen kalojen tai vedessä elävien selkärangattomien rehuna tai kalansyötinä.

11 §

Maidon ja maidosta johdettujen tuotteiden käyttö eläinten ruokintaan

Elintarvikelain nojalla hyväksytty maitoalan laitos saa toimittaa maitoa, maitopohjaisia tuotteita ja maidosta johdettuja tuotteita eläinten ruokintaan täytöntöönpanoasetuksen 21 artiklan 2 kohdan ja liitteessä X olevan II luvun 4 jakson II osan 3 kohdan **a tai b** alakohdan mukaisesti.

Täytöntöönpanoasetuksen liitteessä X olevan II luvun 4 jakson II osan 3 kohdan **a alakohdassa ja b** alakohdassa olevassa i kohdassa tarkoitettuja tuotteita vastaanottavan toimijan on ennen ruokintakäytön aloittamista ilmoitettava Elintarviketurvallisuusvirastolle seuraavat tiedot:

- 1) toimijan ja pitopaikan yhteystiedot;
- 2) pitopaikassa eläinten ruokinnassa käytettävät käsitellyt tuotteet;
- 3) maitoalan laitos, joka toimittaa tuotteet pitopaikalle;
- 4) eläinlajit, joiden ruokintaan tuotteita käytetään.

Täytöntöönpanoasetuksen liitteessä X olevan II luvun 4 jakson II osan 3 kohdan b alakohdassa olevassa ii kohdassa tarkoitettuja tuotteita saa käyttää vain sikojen ruokintaan. Ennen ruokintakäytön aloittamista pitopaikasta vastuussa olevan toimijan on ilmoitettava kyseisten tuotteiden käytöstä Elintarviketurvallisuusvirastolle 2 momentin 1—3 kohdassa mainitut tiedot.

Maitoalan laitos, joka vastaanottaa raaka-

maitoa, raakaherää tai raakakermaa toisista Euroopan unionin jäsenvaltioista tai Euroopan unionin ulkopuolisista valtioista, ei saa toimittaa kyseisiä tuotteita käsittelemättöminä eikä käsittelemättömien tuotteiden kanssa kosketuksissa **olleita tuotteita** eläinten ruokintaan.

Maidontuotantotalta saa luovuttaa ternimaitoa suoraan toiselle eläintenpitäjälle eläinten ruokintaan täytöntöönpanoasetuksen liitteessä X olevan II luvun 4 jakson II osan 4 kohdan mukaisesti.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä 1 momentissa tarkoitettujen tuotteiden markkinoille saattamisesta ja käytöstä sekä 3 momentissa tarkoitettujen tuotteiden käytöstä ruokinnassa.

12 §

Tutkimusnäytteitä, diagnostisia näytteitä, kaupallisia näytteitä ja näyttelyesineitä koskevat vaatimukset

Sivutuotteiden ja niistä johdettujen tuotteiden käytöstä tutkimuksellisiin ja muihin erityistarkoituksiin ja tällaisen käytön edellytyksistä säädetään sivutuoteasetuksen 17 artiklan 1 kohdassa.

Poiketen siitä, mitä 1 momentissa säädetään, luokkaan 1 kuuluvien sivutuotteiden ja niistä johdettujen tuotteiden käyttöön on haettava lupa käyttäjän toimialueen kunnan eläinlääkäriltä. Lupaa ei kuitenkaan tarvita Elintarviketurvallisuusviraston ja Helsingin yliopiston eläinlääketieteellisen tiedekunnan käyttöön toimitettaville sivutuotteille ja niistä johdetuille tuotteille.

13 §

Käsittelemättömän villan, karvan ja jouhien markkinoille saattaminen

Käsittelemätöntä villaa, karvaa ja jouhia saa saattaa markkinoille Suomessa edellyttäen, että mainitut tuotteet tulevat suoraan maatilalta, sivutuoteasetuksen mukaan hyväksytystä tai rekisteröidystä laitoksesta taikka elintarvikelain mukaan hyväksytystä laitoksesta.

14 §

Äyriäisten ja munankuorien käyttö lannoitteena tai sen raaka-aineena

Sivutuoteasetuksen 14 artiklan h alakohdassa tarkoitettua aineksen käytön edellytyksistä sellaisenaan lannoitteena tai sen raaka-aineena voidaan säätää maa- ja metsätalousministeriön asetuksella.

15 §

Eräiden sivutuotteiden käyttö luonnonmukaisessa kasvintuotannossa

Sen estämättä, mitä sivutuoteasetuksen 13 ja 14 artiklassa säädetään, 16 artiklan f alakohdassa tarkoitettua luokkaan 3 kuuluvaa ainesta ja luokkaan 2 kuuluvaa lantaa saa käyttää myös luonnonmukaisessa kasvintuotannossa biodynaamisten preparaattien valmistamiseen ja levittämiseen maahan.

16 §

Käsitlemättömän lannan kuljetus ja käyttö

Sivutuoteasetuksen 21 artiklan 2 kohdan toisen alakohdan mukaisesti kaupallista asiakirjaa tai terveystodistusta ei vaadita kuljettaessa käsitlemättömää lantaa Suomessa sijaitsevien maatilojen ja käyttäjien välillä. Sivutuoteasetuksen 13 artiklan f alakohdan mukaista käsitlemättömää lantaa saa käyttää lannoitukseen.

17 §

Lannoitetun laidunkasvillisuuden ruokinta-käytön varoajan pidentäminen

Sivutuoteasetuksen 11 artiklan 1 kohdan c alakohdassa säädetään vähimmäisvaroajasta laidunnettaessa tuotantoeläimiä lannoitetulla maaperällä tai ruokittaessa niitä tällaisesta peräisin olevalla kasvillisuudella. Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voidaan säätää edellä tarkoitettua vähimmäisvaroaikaa pidemmästä varoajasta ihmisille tai eläimille aiheutuvan terveysvaaran estämiseksi.

18 §

Eräisiin orgaanisiin lannoitteisiin ja maanparannusaineisiin sekoitettavan ainesosan hyväksyminen

Elintarviketurvallisuusvirasto hyväksyy täytöntöönpanoasetuksen liitteessä XI olevan II luvun 1 jakson 2 kohdassa tarkoitettua Suomessa maahan levitettäviin eläinperäisiin orgaanisiin lannoitteisiin ja maanparannusaineisiin sekoitettavan ainesosan seoksen rehukäytön estämiseksi.

Edellä 1 momentissa tarkoitettua ainesosaa ei kuitenkaan tarvitse sekoittaa enintään 1 000 kilon painoisiin suursäkkeihin, joissa on maisemoinnissa, viherrakentamisessa, puutarhataloudessa tai kotipuutarhoissa käytettäviä lannoitteita tai maanparannusaineita.

19 §

Maitotuotteiden käyttö raaka-aineena biokaasulaitoksessa

Biokaasulaitos saa käyttää raaka-aineena luokkaan 3 kuuluvaa maitoa, maitopohjaisia tuotteita, maidosta johdettuja tuotteita, ternimaitoa ja ternimaitotuotteita ilman pastörointi- tai hygienisointikäsittelyä. Lisäksi sivutuoteasetuksen mukainen biokaasulaitos saa käyttää edellä mainittuja tuotteita, jotka kuuluvat luokkaan 2 käsitlemättöminä biokaasuksi muunnettaviksi.

20 §

Biokaasu- ja kompostointilaitoksen eräät käsittelymenetelmät

Jos biokaasulaitos muuntaa ainoastaan täytöntöönpanoasetuksen liitteessä V olevan I luvun 1 jakson 2 kohdan a—f alakohdassa tarkoitettuja sivutuotteita, sillä ei tarvitse olla mainitun jakson 1 kohdan mukaista pastörointi- tai hygienisointiyksikköä.

Kompostointilaitos saa käyttää muuta kuin täytöntöönpanoasetuksen liitteessä V olevan I luvun 2 jakson 1 kohdassa edellytettyä kompostointimenetelmää mainitun jakson 2 kohdassa säädettyjen vaatimusten mukaisesti.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella

voidaan antaa tarkempia säännöksiä 2 momentissa tarkoitetuista menetelmistä.

21 §

Biokaasu- ja kompostointilaitoksen vaihtoehtoiset menetelmät

Elintarviketurvallisuusvirasto voi myöntää täytäntöönpanoasetuksen 10 artiklan 3 kohdan mukaisesti biokaasu- ja kompostointilaitokselle luvan käyttää muuntamista koskevia vaihtoehtoisia parametreja liitteessä V olevan III luvun 2 jakson mukaisesti, jos käsittelyn taso on hakijan toimittaman suunnitelman ja kokeiden perusteella osoitettu riittäväksi.

Elintarviketurvallisuusvirasto voi myöntää liitteessä XI olevan 1 luvun 2 jakson c alakohdan mukaisesti toimijalle luvan käyttää muita kuin mainitussa kohdassa tarkoitettuja käsittelymenetelmiä lepakoiden guanon, käsitellyn lannan ja käsitellystä lannasta johdettujen tuotteiden käsittelyyn.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä 1 ja 2 momentissa tarkoitettun luvan hakemusmenettelystä.

3 luku

Sivutuotteiden ja niistä johdettujen tuotteiden hävittäminen

22 §

Sivutuotteiden hävittäminen

Sivutuotteiden ja niistä johdettujen tuotteiden keräämisestä, kuljetuksesta ja hävittämisestä säädetään sivutuoteasetuksen 12—14 ja 21 artiklassa. Hävittämistä koskevista poikkeuksista säädetään tässä luvussa.

23 §

Syrjäisiä alueita koskevat poikkeukset

Syrjäisillä alueilla saa sivutuoteasetuksen 19 artiklan 1 kohdan b alakohdan mukaisesti hävittää hautaamalla maahan tai toimittamalla hyväksytylle kaatopaikalle samalta syrjäiseltä alueelta peräisin olevat seuraavat sivutuotteet:

1) nautaeläinten, lammas- ja vuohieläinten, eläintarhaeläinten sekä turkiseläinten, siipikarjan ja sikaeläinten kokonaiset raadot;

2) luokkiin 2 ja 3 kuuluvat nautaeläimistä, sikaeläimistä, lammas- ja vuohieläimistä sekä siipikarjasta saatavat sivutuotteet, jotka ovat peräisin enintään 20 eläinyksikköä viikossa ja enintään 1 000 eläinyksikköä vuodessa teurastavista teurastamoista tai enintään 150 000 siipikarjaan kuuluvaa lintua vuodessa teurastavista siipikarjan teurastamoista taikka lihanleikkaamosta, jonka tuotanto on enintään 5 000 kiloa luutonta lihaa viikossa;

3) maatilalla tuottajan omaan elintarviketäyttöön teurastetuista nautaeläimistä, sikaeläimistä sekä lammas- ja vuohieläimistä saatavat luokkaan 1, 2 ja 3 kuuluvat sivutuotteet.

Sivutuoteasetuksen 10 artiklan f ja g kohdassa tarkoitettun aineksen saa syrjäisillä alueilla hävittää toimittamalla hyväksytylle kaatopaikalle.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella säädetään maan jakamisesta syrjäisiin alueisiin eläinlajeittain.

24 §

Hävittäminen koko maassa hautaamalla maahan tai toimittamalla kaatopaikalle

Sivutuoteasetuksen 19 artiklan 1 kohdan b alakohdan mukaisesti saa hävittää hautaamalla maahan tai toimittamalla hyväksytylle kaatopaikalle seuraavat sivutuotteet ja niistä johdetut tuotteet:

1) porojen kokonaiset raadot, porojen teurastuksesta ja poronlihan leikkaamosta saatavat sivutuotteet sekä teknisissä laitoksissa poroista saatavat sivutuotteet;

2) alpakoiden ja laamojen kokonaiset raadot;

3) luonnonvaraisten eläinten, joiden epäillään sairastavan jotakin ihmisiin tai eläimiin tarttuvaa tautia, kokonaiset raadot ja raadon osat;

4) luonnonvaraisen ja tarhatun riistan, lukuun ottamatta tarhattuja villisikoja ja biisoineita, sekä tarhattujen jäniseläinten teurastuksesta ja lihan leikkaamosta saatavat sivutuotteet;

5) hevosen teurastuksesta ja hevosenlihan leikkaamosta saatavat sivutuotteet;

6) elintarvikkeita valmistavilta laitoksilta peräisin olevat sivutuoteasetuksen 3 artiklan 9 kohdassa tarkoitetuista vesieläimistä saatavat sivutuotteet;

7) viljelylaitoksesta peräisin olevat kokonaiset kuolleet vesieläimet;

8) maatilalla teurastetusta siipikarjasta ja jäniseläimistä saatavat sivutuotteet, jäniseläinten raadot sekä siipikarjaksi luettavien lintujen raadot alle 100 linnun pitopaikoissa;

9) nautaeläinten, lammas- ja vuohieläinten, sikaeläinten, siipikarjan, turkiseläinten ja eläintarhaeläinten kuolleina syntyneet jälkeläiset.

25 §

Entisten eläinperäisten elintarvikkeiden, rehujen ja lemmikkieläinten ruokien hävittäminen

Entiset eläinperäiset elintarvikkeet, jotka on käsitelty elintarvikehygieniasta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 852/2004 2 artiklan 1 kohdan m alakohdan mukaisesti, käytöstä poistettut käsitellyt rehut sekä luokkaan 1 ja 3 kuuluvan muista kuin jäsenmaista tuodun tai tuodusta aineksesta valmistetun käsitellyn lemmikkieläinten ruuan saa hävittää toimittamalla hyväksytylle kaatopaikalle täytäntöönpanoasetuksen 7 artiklan mukaisesti.

26 §

Pienten määrien hävittäminen

Täytäntöönpanoasetuksen liitteessä VI olevan IV luvun ensimmäisen kohdan mukaisesti elintarvikealan laitoksesta tai vähittäismyymälästä saa toimittaa mainitussa kohdassa säädetyn viikoittaisen enimmäismäärän entisiä eläinperäisiä elintarvikkeita hyväksytylle kaatopaikalle hävitettäväksi.

27 §

Eräiden sivutuotteiden hävittäminen eläimen pitopaikalla

Sivutuoteasetuksen 13 artiklan f kohdan ja 14 artiklan l kohdan mukaiset maitotuotteet saa levittää käsittelemättöminä maahan ja 16

artiklan h kohdan mukaiset eläviltä eläimiltä kirurgisen toimenpiteen yhteydessä tai eläimen syntymän aikana saadut luokan 2 ja 3 sivutuotteet saa hävittää eläimen pitopaikalla.

28 §

Kuolleiden lemmikkieläinten, hevoseläinten ja mehiläisten hävittäminen

Kuolleet lemmikkieläimet ja hevoseläimet saa sivutuoteasetuksen 19 artiklan 1 kohdan a alakohdan mukaisesti hävittää hautaamalla maahan tai toimittamalla hyväksytylle kaatopaikalle.

Kuolleet mehiläiset ja mehiläisten hoidosta saatavat sivutuotteet saa sivutuoteasetuksen 19 artiklan 1 kohdan f alakohdan mukaisesti hävittää hautaamalla maahan.

29 §

Kielto hävittää sivutuotteita avotulella polttamalla

Sivutuotteiden hävittäminen avotulella polttamalla on kiellettyä koko maassa.

30 §

Hävittäminen poikkeuksellisissa olosuhteissa

Aluehallintovirasto voi myöntää luvan sivutuoteasetuksen 19 artiklan 1 kohdan c alakohdassa tarkoitetun aineksen hävittämiseen hautaamalla maahan tai toimittamalla hyväksytylle kaatopaikalle alueilla, joissa se on perusteltua ilmastollisista, luonnonmullistuksellisista tai muista poikkeuksellisista olosuhteista johtuvista syistä tai jos hävittäminen muulla tavalla ei ole käytännössä mahdollista.

Aluehallintovirasto voi eläintautilain 23 §:n nojalla annettavan päätöksen yhteydessä ja Elintarviketurvallisuusvirasto mainitun lain 26 §:n nojalla annettavan päätöksen yhteydessä päättää eläintautitapauksissa sivutuoteasetuksen 19 artiklan 1 kohdan e alakohdan mukaisesti muun kuin sivutuoteasetuksen 8 artiklan a kohdan i alakohdassa tarkoitetun luokkaan 1 kuuluvan aineksen hävittämisestä hautaamalla maahan tai tämän lain 27 §:ssä säädetystä kiellosta poiketen polttamalla avo-

tulella, jos kuljetus lähimpään käsittelylaitokseen aiheuttaisi vaaraa terveydelle tai jos käsittelylaitosten kapasiteetti on ylittynyt eläintautiepidemian johdosta.

31 §

Sivutuotteita hautaamalla hävittävän kirjanpito- ja ilmoitusvelvollisuus

Sivutuotteita hautaamalla hävittävän toimijan velvollisuudesta pitää kirjaa säädetään täytäntöönpanoasetuksen liitteessä VIII olevan IV luvun 6 jaksossa. Kirjanpitoa ei kuitenkaan edellytetä kuolleiden lemmikkieläinten hautamisesta.

Toimijan on tautitapauksissa ilmoitettava viipymättä aluehallintovirastolle sivutuotteiden hautamisesta ennen hautaamista.

4 luku

Toimijoiden ja laitosten rekisteröinti ja hyväksyminen

32 §

Rekisterinpitäjä

Rekistereihin ja asiakirjoihin sovelletaan maaseutuelinkeinohallinnon tietojärjestelmästä annettua lakia (284/2008), jäljempänä *tietojärjestelmälaki*, jollei tässä laissa toisin säädetä.

Rekisterinpitäjänä toimii Elintarviketurvallisuusvirasto. Muut tämän lain mukaiset toimivaltaiset viranomaiset käyttävät, tallettavat ja päivittävät rekisteritietoja säädettyjen tehtäviensä edellyttämässä laajuudessa.

33 §

Toimijan ja laitoksen rekisteröiminen sekä laitoksen hyväksyminen

Toimijan on ennen toiminnan aloittamista kirjallisesti ilmoitettava toimivaltaiselle viranomaiselle laitokset ja toiminnot rekisteröitäviksi sivutuoteasetuksen 23 artiklan mukaisesti tai haettava hyväksyntää 24 artiklan mukaisesti siten kuin tässä luvussa säädetään.

Ilmoitukseen on liitettävä myös seuraavat tiedot:

1) toimijan nimi ja osoite sekä muut yhteystiedot toimipaikkakohtaisesti;

2) toimijan yritys- ja yhteisötunnus tai, jos sitä ei ole, henkilötunnus;

3) tieto toiminnan luonteesta.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu ilmoitusvelvollisuus ei kuitenkaan koske:

1) täytäntöönpanoasetuksen 20 artiklan 4 kohdassa tarkoitettuja toimijoita;

2) toimijoita, jotka luovuttavat tai vastaanottavat käsittelemätöntä tai käsiteltyä lantaa maatilalta toiselle, jos lannan sijoittaminen maatilalla voidaan jäljittää;

3) toimijoita, jotka luovuttavat käsittelemätöntä lantaa lannoitevalmisteen valmistajalle, jolla on toimintaan ympäristönsuojelulaissa tarkoitettu ympäristölupa.

Elintarviketurvallisuusvirasto pitää sivutuoteasetuksen 47 artiklan mukaista luetteloa rekisteröidyistä ja hyväksytyistä toimijoista ja laitoksista.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä 1 momentin mukaisen ilmoituksen ja hakemuksen sisällöstä sekä ilmoitus- ja hakemusmenettelystä.

34 §

Elintarviketurvallisuusviraston toimivalta

Elintarviketurvallisuusvirasto rekisteröi:

1) rehusekoittamot;

2) orgaanisia lannoitteita ja maanparannusaineita valmistavat toimijat ja laitokset silloin kun niiltä ei edellytetä sivutuoteasetuksen 24 artiklan 1 kohdan f alakohdan mukaista hyväksyntää;

3) sivutuoteasetuksen 36 artiklassa tarkoitettuja tuotteita valmistavat laitokset, lukuun ottamatta täytäntöönpanoasetuksen liitteessä XIII tarkoitettuja tuotteita valmistavat laitokset;

4) kuljetusliikkeet, lukuun ottamatta jätehuoltorekisteriin rekisteröityjä kuljetusliikkeitä, jotka kuljettavat sivutuotteita tai niistä johdettuja tuotteita kaatopaikoille, jätteenpolttolaitoksiin tai biokaasu- ja kompostointilaitoksiin;

5) toimijat, jotka ovat vastuussa sivutuoteasetuksen 8 artiklan f kohdassa tarkoitetun kansainvälisesti liikennöivistä liikenneväli-

neistä kerättävän ruokajätteen keräilypisteistä;

6) välittäjät, jotka toimivat yksinomaan jälleenmyyjinä eivätkä missään vaiheessa säilyttä sivutuotteita tai niistä johdettuja tuotteita tiloissaan;

7) toimijat, jotka käyttävät sivutuotteita tai niistä johdettuja tuotteita tutkimustarkoituksiin;

8) 11 §:n 2 ja 3 momentissa mainitut toimijat;

9) teurastamon yhteydessä toimivat sivutuoteasetuksen 23 artiklan mukaiset laitokset. Elintarviketurvallisuusvirasto hyväksyy:

1) sivutuoteasetuksen 24 artiklan 1 kohdan e alakohdan mukaiset lemmikkieläinten ruokia valmistavat laitokset;

2) sivutuoteasetuksen 24 artiklan 1 kohdan a alakohdan mukaiset käsittelylaitokset;

3) sivutuoteasetuksen 24 artiklan 1 kohdan g alakohdan mukaiset biokaasu- ja kompostointilaitokset, sekä lantaa käsittelevät laitokset;

4) sivutuoteasetuksen 24 artiklan 1 kohdan f alakohdan mukaiset orgaanisia lannoitteita ja maanparannusaineita valmistavat laitokset;

5) sivutuoteasetuksen 24 artiklan 1 kohdan j alakohdassa olevan iv kohdan mukaiset varastointilaitokset;

6) täytöntöönpanoasetuksen liitteessä IX olevan II luvun i alakohdan mukaiset hygienisointiyksiköt;

7) teurastamon yhteydessä toimivat sivutuoteasetuksen 24 artiklan mukaiset laitokset.

35 §

Kunnaneläinlääkärin toimivalta

Kunnaneläinlääkäri rekisteröi toimialueellaan:

1) keräyskeskukset, lukuun ottamatta niitä, jotka toimivat teurastamon yhteydessä;

2) tilarehustamot;

3) sivutuotteita eläintarhaeläinten, kalansyötiksi kasvatettavien matojen ja toukkien sekä muiden matelijoiden ja petolintujen kuin eläintarhaeläinten ruokintaan käyttävät toimijat;

4) luonnonvaraisena elävien eläinten haaskaruokintapaikasta vastuussa olevat toimijat;

5) tekniseen käyttöön tarkoitettuja tuotteita

valmistavat ja käsittelevät laitokset, lukuun ottamatta niitä, jotka toimivat teurastamon yhteydessä;

6) tekniseen käyttöön tarkoitettuja johdettuja tuotteita varastoivat laitokset, lukuun ottamatta niitä, jotka toimivat teurastamon yhteydessä.

Kunnaneläinlääkäri hyväksyy toimialueellaan:

1) sivutuoteasetuksen 24 artiklan 1 kohdan j alakohdassa olevan i ja ii kohdan mukaiset varastointilaitokset, lukuun ottamatta niitä, jotka toimivat teurastamon yhteydessä;

2) sivutuoteasetuksen 24 artiklan 1 kohdan h ja i alakohdan mukaiset laitokset, lukuun ottamatta niitä, jotka toimivat teurastamon yhteydessä, ja täytöntöönpanoasetuksen liitteen IX olevan II luvun kohdassa i tarkoitettuja hygienisointiyksiköitä;

3) sivutuotteita ja niistä johdettuja tuotteita sivutuoteasetuksen 24 artiklan 1 kohdan b, c ja d alakohtien mukaan polttavat laitokset.

36 §

Muutoksista ilmoittaminen

Toimijan on viipymättä kirjallisesti ilmoitettava toimivaltaiselle viranomaiselle sellaisista toimintansa muutoksista, joilla voi olla vaikutusta toimijan tai laitoksen rekisteröinnin tai hyväksynnän edellytysten täyttymiseen sekä toiminnan lopettamisesta.

37 §

Muut rekisteriin talletettavat tiedot

Sen lisäksi, mitä 33—36 §:ssä säädetään rekisteriin merkittävistä ja hyväksytyistä toimijoista ja laitoksista, rekisteriin talletetaan:

1) tiedot valvontaviranomaisen suorittamista tarkastuksista ja niiden tuloksista sekä muut valvonnassa tarvittavat tiedot;

2) tiedot tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten, määräysten ja kieltojen rikkomisesta ja valvontaviranomaisen määräämistä seuraamuksista;

3) muut hyväksymis- ja rekisteröintiasioiden käsittelyä ja tilastointia varten tarpeelliset tiedot, jotka eivät sisällä henkilötietolain (523/1999) 11 §:ssä tarkoitettuja tietoja.

38 §

Tietojen poistaminen

Poiketen siitä, mitä tietojärjestelmälain 12 §:ssä säädetään tietojen poistamisesta maaseutuelinkeinohallinnon tietojärjestelmästä, tiedot poistetaan rekisteristä kolmen vuoden kuluttua siitä, kun toimija on ilmoittanut toimivaltaiselle viranomaiselle toiminnan lopettamisesta tai kun hyväksyntä on peruutettu.

5 luku

Toiminnan harjoittaminen

39 §

Toimijoiden velvollisuudet

Toimijoiden velvollisuuksista säädetään sivutuoteasetuksen 4 ja 21—29 artiklassa.

40 §

Sivutuotteiden kuljettamisessa käytettävät tunnisteet

Sivutuotteiden ja niistä johdettujen tuotteiden kuljettamisessa käytettävien pakkausten, säiliöiden ja ajoneuvojen värikoodista sekä tuotteiden merkitsemisestä voidaan säätää maa- ja metsätalousministeriön asetuksella täytäntöönpanoasetuksen liitteessä VIII olevan II luvun 3 ja 4 kohdan mukaisesti.

41 §

Toimijoiden ilmoitusvelvollisuus

Toimijoiden on pyydettyä ilmoitettava tiedot vastaanottamistaan, käyttämistään ja luovuttamistaan sivutuotteista ja niistä johdetuista tuotteista Elintarviketurvallisuusvirastolle.

Jos toimijalla on syytä epäillä, että sen markkinoille saattama tai käyttämä sivutuote tai siitä johdettu tuote voi aiheuttaa vaaraa ihmisten tai eläinten terveydelle tai ympäristölle, toimijan on välittömästi ilmoitettava asiasta valvontaviranomaiselle.

Tarkempia säännöksiä 1 momentin mukaisesti ilmoitettavista tiedoista ja ilmoitusmenettelystä voidaan antaa maa- ja metsätalousministeriön asetuksella.

6 luku

Valvontaviranomaiset ja niiden tehtävät

42 §

Maa- ja metsätalousministeriö

Maa- ja metsätalousministeriö ohjaa tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten sekä sivutuoteasetuksen ja täytäntöönpanoasetuksen täytäntöönpanoa sekä valvoo niiden noudattamista.

43 §

Elintarviketurvallisuusvirasto

Elintarviketurvallisuusvirasto suunnittelee, ohjaa, kehittää valtakunnallisesti valvontaa sekä valvoo tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten sekä sivutuoteasetuksen ja täytäntöönpanoasetuksen noudattamista, sekä lisäksi:

1) valvoo hyväksymiään ja rekisteröimiään sivutuotealan toimijoita ja laitoksia sekä hyväksymiään laboratorioita;

2) vastaa sivutuoteasetuksessa ja täytäntöönpanoasetuksessa toimivaltaiselle viranomaiselle säädetyistä tehtävistä, ellei tehtävää ole tässä laissa siirretty muulle viranomaiselle.

44 §

Aluehallintovirasto

Aluehallintovirasto ohjaa ja valvoo toimialueellaan tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten sekä sivutuoteasetuksen ja täytäntöönpanoasetuksen noudattamista. Elintarviketurvallisuusviraston valvontasuunnitelman mukaisesti sekä arvioi kuntien sivutuotevalvonnan järjestämistä ja toteutumista.

45 §

Kunnaneläinlääkäri

Kunnaneläinlääkäri valvoo toimialueellaan tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten sekä sivutuoteasetuksen ja täytäntöönpanoasetuksen noudattamista, sekä lisäksi:

1) valvoo hyväksymiään ja rekisteröimiään sivutuotealan toimijoita ja laitoksia;

2) valvoo Elintarviketurvallisuusviraston ohella Elintarviketurvallisuusviraston hyväksymiä ja rekisteröimiä sivutuotealan toimijoita ja laitoksia lukuun ottamatta teurastamon yhteydessä toimivia laitoksia, joiden valvonta kuuluu kokonaisuudessaan Elintarviketurvallisuusvirastolle;

3) tarkastaa toimialueensa muita paikkoja, joissa sivutuotteita ja niistä johdettuja tuotteita kerätään, kuljetetaan, käsitellään, muunetaan, jalostetaan, varastoidaan, saatetaan markkinoille, jaellaan, käytetään tai hävitetään.

Lisäksi täytäntöönpanoasetuksen liitteessä XI olevan I luvun 1 jakson 3 kohdan mukaisen käsittelemättömän lannan terveyttä koskevan vakuutuksen antaa toimijan pyynnöstä kunnaneläinlääkäri.

46 §

Elintarvikehuoneistojen valvontaviranomaiset

Siltä osin kuin sivutuoteasetus ja täytäntöönpanoasetus koskevat elintarvikehuoneistoja ja niissä harjoitettavaa toimintaa, toimivaltaisia viranomaisia ovat elintarvikelain mukaiset valvontaviranomaiset. Maitoalan laitoksia, jotka luovuttavat sivutuotteita ja niistä johdettuja tuotteita eläinten ruokintaan, valvoo lisäksi Elintarviketurvallisuusvirasto siten kuin rehulaissa säädetään.

47 §

Valtuutettu tarkastaja

Elintarviketurvallisuusvirasto voi käyttää sivutuotteiden ja niistä johdettujen tuotteiden valvonnassa apunaan tehtävään kirjallisesti valtuuttamiaan tarkastajia. Valtuutetut tarkas-

tajat toimivat tehtävässään Elintarviketurvallisuusviraston valvonnassa. Tarkastajalla tulee olla tehtävänsä hoitamiseksi riittävä sivutuotteita ja niistä johdettuja tuotteita koskeva tai muu lain noudattamisen valvonnan kannalta tarvittava ammattitaito.

Valtuutetun tarkastajan tulee vaadittaessa esittää kirjallinen valtuutus.

Elintarviketurvallisuusvirasto voi peruuttaa myöntämänsä valtuuden, jos valtuutettu tarkastaja laiminlyö Elintarviketurvallisuusviraston määrittämien ehtojen noudattamisen tai muutoin olennaisella tavalla rikkoo tehtäviin liittyviä velvoitteitaan vielä senkin jälkeen, kun häntä on ensin huomautettu puutteista.

Valtuutettuun tarkastajaan sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa (412/1974).

48 §

Aluehallintoviraston ja kunnaneläinlääkärin antama virka-apu

Elintarviketurvallisuusvirastolla on oikeus tarvittaessa saada kunnaneläinlääkäriltä ja aluehallintovirastolta toimialueillaan virka-apua Elintarviketurvallisuusvirastolle 43 §:n mukaan kuuluvan valvontatehtävän hoitamiseen silloin, kun se on yksittäistapauksissa tehtävän laatu ja laajuus huomioon ottaen tarkoituksenmukaista.

7 luku

Valvonta

49 §

Valvontasuunnitelma

Elintarviketurvallisuusviraston on laadittava vuosittainen riskiperusteinen valtakunnallinen valvontasuunnitelma sivutuotevalvonnan järjestämiseksi. Suunnitelmassa on esitettävä valvontakohteiden riskinarvioinnin ja suunnitelman toteutumisen arvioinnin perusteet.

Tarkempia säännöksiä valvontasuunnitelmista ja niiden sisällöstä sekä valvonnan suorittamisesta voidaan antaa maa- ja metsätalousministeriön asetuksella.

50 §

Tarkastus- ja tiedonsaantioikeus

Valvontaviranomaisella ja valtuutetuilla tarkastajilla on oikeus valvontaa varten toteuttaa tässä laissa, sivutuoteasetuksessa ja täytöntöönpanoasetuksessa säädettyjä toimenpiteitä, päästä paikkoihin, joissa sivutuotteita ja niistä johdettuja tuotteita sekä niitä koskevia asiakirjoja käsitellään, käytetään tai säilytetään, tarkastaa kuljetusvälineitä ja toimijan kirjanpitoa sekä ottaa maksutta tarpeellisia näytteitä sivutuotteista ja niistä johdetuista tuotteista. Tarkastuksessa voi olla läsnä myös muun viranomaisen edustajia.

Pysyväisluonteiseen asumiseen käytetyissä tiloissa tarkastuksen saa tehdä vain viranomainen. Tällaisissa tiloissa tarkastus saadaan toimittaa vain, jos tarkastustoimivalta perustuu Euroopan unionin oikeuteen tai tarkastuksen toimittaminen on välttämätöntä tarkastuksen kohteena olevien seikkojen selvittämiseksi ja on perusteltua syytä epäillä jonkun syyllistyneen rikoslain (39/1889) 44 luvun 4 a §:ssä rangaistavaksi säädettyyn menettelyyn ja tarkastus on välttämätön rikoksen selvittämiseksi.

Valvontaviranomaisella sekä valtuutetuilla tarkastajilla on oikeus saada tässä laissa ja sivutuoteasetuksessa ja täytöntöönpanoasetuksessa säädettyä tarkastusta ja valvontaa varten tarpeelliset tiedot ja asiakirjat toimijalta. Toimijan on vaadittaessa annettava valvontaviranomaiselle ja valtuutetuille tarkastajille kaikki tarkastusta ja valvontaa varten tarpeelliset tiedot.

Mitä 1—3 momentissa säädetään Suomen viranomaisten tarkastus- ja tiedonsaantioikeudesta, koskee myös Euroopan unionin tarkastajia. Valvontaviranomaisen on näissä tarkastuksissa toimittava yhteistyössä Euroopan unionin tarkastajien kanssa.

Tarkastus- ja valvontamenettelystä säädetään rehu- ja elintarvikelainsäädännön sekä eläinten terveyttä ja hyvinvointia koskevien sääntöjen mukaisuuden varmistamiseksi suoritusta virallisesta valvonnasta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 882/2004 (*valvonta-asetus*) 3—10 artiklassa. Tarkempia säännöksiä tarkastus- ja valvontamenettelystä sekä näytteiden ottami-

sesta ja tutkimisesta voidaan antaa maa- ja metsätalousministeriön asetuksella.

51 §

Poliisin virka-apu

Poliisin velvollisuudesta antaa virka-apua säädetään poliisilain (872/2011) 9 luvun 1 §:ssä.

52 §

Salassa pidettävien tietojen luovuttaminen

Valvonnassa saatuja tietoja koskevasta salassapitovelvollisuudesta säädetään viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) sekä valvonta-asetuksen 7 artiklassa. Salassapitovelvollisuuden estämittä voidaan tämän lain noudattamista valvottaessa tai valvontaan liittyvää tehtävää suoritettaessa saatuja tietoja yksityisen tai yhteisön taloudellisesta asemasta, liike- tai ammattisalaisuudesta taikka yksityisen henkilökohtaisista oloista luovuttaa:

1) valtion ja kunnan viranomaisille tämän lain mukaisia tehtäviä varten;

2) syyttäjä-, poliisi- ja tulliviranomaisille rikoksen selvittämiseksi;

3) ulkomaisille toimielimille ja tarkastajille, jos Euroopan unionin lainsäädännössä tai muussa Suomea sitovassa kansainvälisessä velvoitteessa niin edellytetään.

8 luku

Laboratoriot

53 §

Kansalliset vertailulaboratoriot

Maa- ja metsätalousministeriö nimeää kansalliset vertailulaboratoriot ja määrää niiden tehtävät. Kansallisia vertailulaboratorioita koskevista vaatimuksista ja laboratorioiden tehtävistä säädetään valvonta-asetuksen 33 artiklassa.

54 §

Hyväksytyt laboratoriot

Elintarviketurvallisuusvirasto hyväksyy vi-

ranomaisnäytteitä tutkivan laboratorion ja käsittelylaitoksen sekä biokaasu- ja kompostointilaitoksen omavalvontalaboratorion hakemuksesta. Laboratoriolla voi olla myös liikkuva toimintayksikkö.

Viranomaisnäytteitä tutkivan laboratorion tulee täyttää valvonta-asetuksen 12 artiklan 2 kohdassa säädetyt vaatimukset.

Käsittelylaitoksen omavalvontalaboratorion tulee täyttää täytäntöönpanoasetuksen liitteessä IV olevan I luvun 1 jakson 5 kohdan vaatimukset ja biokaasu- ja kompostointilaitoksen omavalvontalaboratorion täytäntöönpanoasetuksen liitteen V luvun I ja II vaatimukset.

Jos laboratorio ei täytä tässä pykälässä tarkoitettuja vaatimuksia, mutta puutteet ovat sellaisia, ettei tutkimusten luotettavuus vaarannu, Elintarviketurvallisuusvirasto voi hyväksyä laboratorion määrääjäksi. Laboratorion on korjattava puutteet ja haettava lopullista hyväksymistä annetun määräajan kuluessa.

Hyväksytylle laboratoriolle voidaan ihmisten tai eläinten terveydelle taikka ympäristölle aiheutuvien vaarojen ennalta ehkäisemiseksi asettaa toimintaa koskevia vaatimuksia, rajoituksia ja muita ehtoja.

Tarkempia säännöksiä hyväksyttyjä laboratorioita ja niitä arvioivien toimielinten pätevyyttä kuvaavista standardeista, laboratorioden laatu järjestelmille asetettavista vaatimuksista ja muista laboratorioden hyväksymisen vaatimuksista voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

55 §

Näytteiden tutkiminen

Valvontaviranomaisen tämän lain mukaista valvontaa varten ottamat tai otattamat näytteet on tutkittava viranomaisnäytteitä tutkimaan hyväksytyssä laboratoriossa taikka kansallisessa vertailulaboratoriossa.

Laitoksen omavalvontasuunnitelman mukaiset sivutuoteasetuksen edellyttämät omavalvontanäytteet on tutkittava hyväksytyssä omavalvontalaboratoriossa, viranomaisnäytteitä tutkimaan hyväksytyssä laboratoriossa tai kansallisessa vertailulaboratoriossa.

56 §

Hyväksytyjen laboratorioden ilmoitusvelvollisuus

Hyväksytyn laboratorion on viivytyksettä ilmoitettava määräysten vastaiseen sivutuotteeseen tai siitä johdettuun tuotteeseen viitattavista tutkimustuloksista toimeksiantajalleen. Hyväksytyn laboratorion on myös ilmoitettava eläimen ja ihmisten välillä mahdollisesti suoraan tai välillisesti siirtyvien tautien tai tartuntojen seurantaan ja valvontaan liittyvistä tutkimuksista ja niiden tuloksista Elintarviketurvallisuusvirastolle sekä toimitettava näytteet ja tutkimuksissa eristetyt mikrobikannat kansalliseen vertailulaboratorioon.

Hyväksytyn laboratorion on Elintarviketurvallisuusviraston pyynnöstä toimitettava sille yhteenveto tekemistään 55 §:ssä tarkoitettuja tutkimuksista ja niiden tuloksista. Yhteenvedot eivät saa sisältää henkilötietoja eivätkä valvontakohteen tunnistetietoja.

Hyväksytyn laboratorion on ilmoitettava viipymättä Elintarviketurvallisuusvirastolle toiminnan olennaisesta muuttamisesta, toiminnan keskeyttämisestä ja toiminnan lopettamisesta.

Tarkempia säännöksiä ilmoitusten ja yhteenvetojen sisällöstä ja toimittamisesta annetaan valtioneuvoston asetuksella.

57 §

Kansallisen vertailulaboratorion ilmoitusvelvollisuus

Kansallisen vertailulaboratorion on pyynnöstä ilmoitettava Elintarviketurvallisuusvirastolle ja Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitokselle epidemiologista seuranta varten tarvittavat tiedot sekä Elintarviketurvallisuusvirastolle lisäksi valvonnan ohjausta varten tarvittavat tiedot 56 §:n 1 momentissa tarkoitettuja näytteistä ja mikrobikannoista. Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitokselle toimitettavat tiedot eivät saa sisältää valvontakohtien tunnistetietoja.

Tarkempia säännöksiä ilmoituksen sisällöstä ja toimittamisesta voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

58 §

Laboratorioiden valvonta ja rekisteri

Elintarviketurvallisuusvirasto valvoo hyväksyttyjä laboratorioita ja tarvittaessa arvioi, täyttääkö laboratorio sille asetetut vaatimukset.

Elintarviketurvallisuusvirasto pitää rekisteriä hyväksytyistä laboratorioista. Rekisteriin merkitään laboratorion yhteystiedot, pätevyysalue, tutkimuksista vastaavan henkilön nimi, tiedot suoritetuista valvontatoimista sekä 56 §:n 3 momentin tiedot toiminnassa tapahtuneista muutoksista.

9 luku

Maksut ja palkkiot

59 §

Viranomaisten suoritteista valtiolle perittävät maksut

Valtion viranomaisen suoritteista valtiolle perittävistä maksuista säädetään valtion maksuperustelaissa (150/1992). Myös valtuutetun tarkastajan suoritteista peritään maksu noudattaen, mitä mainitussa laissa säädetään.

Aluehallintovirasto määrää ja perii valtiolle maksuja kunnaneläinlääkärin tämän lain mukaisista suoritteista. Kunnaneläinlääkärin suoritteista perittävien maksujen suuruudesta säädetään maa- ja metsätalousministeriön asetuksella noudattaen, mitä valtion maksuperustelaissa säädetään valtion viranomaisten suoritteiden maksullisuutta ja maksujen suuruutta koskevista yleisistä perusteista ja muista perusteista. Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella säädetään myös kunnaneläinlääkärin suoritteiden laskutuksessa noudatettavasta menettelystä.

Viranomaisen velvollisuudesta periä maksu säännösten noudattamatta jättämisestä aiheutuvasta ylimääräisistä valvontatoimista säädetään lisäksi valvonta-asetuksen 28 artiklassa.

60 §

Valtuutetuille tarkastajille maksettavat palkkiot ja korvaukset

Elintarviketurvallisuusvirasto maksaa val-

tuutetuille tarkastajille tämän lain mukaisista tarkastuksista, näytteenotoista ja muista toimenpiteistä palkkion ja korvaa heille aiheutuneet kustannukset.

61 §

Valtion kunnille maksama korvaus

Eläinlääkintähuoltolain 23 §:ssä säädetään kunnan oikeudesta saada valtion varoista korvaus tämän lain mukaan kunnaneläinlääkärille kuuluvien tehtävien suorittamisesta.

62 §

Kunnalle perittävät erät maksut

Kunnan suorittamasta 46 §:n mukaisesta elintarvikehuoneistojen ja niissä harjoitettavan toiminnan valvonnasta peritään maksut siten kuin elintarvikelaissa säädetään.

10 luku

Hallinnolliset pakkokeinot

63 §

Määräys

Valvontaviranomainen voi määrätä sen, joka rikkoo tätä lakia, sen nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä taikka sivutuoteasetusta tai täytöntöönpanoasetusta, välittömästi tai asian laatuun nähden riittävässä määrääjässä täyttämään velvollisuutensa.

64 §

Kielto

Valvontaviranomainen voi kieltää sivutuotteen ja siitä johdetun tuotteen keräämisen, kuljetuksen, käsittelyn, jatkokäsittelyn, muuntamisen, jalostamisen, varastoimisen, markkinoille saattamisen, jakelun ja käytön, jos sivutuote tai siitä johdettu tuote ei täytä tässä laissa tai sen nojalla taikka sivutuoteasetuksessa tai täytöntöönpanoasetuksessa säädettyjä vaatimuksia.

Valvontaviranomainen voi myös kieltää

sitä, joka rikkoo tätä lakia, sen nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä taikka sivutuoteasetusta tai täytäntöönpanoasetusta, jatkamasta tai toistamasta säännösten vastaista menettelyä tai toimintaa.

Valvontaviranomainen voi asettaa 1 momentissa tarkoitetun kiellon väliaikaisena asian selvittämisen ajaksi, jos se on eläinten tai ihmisten terveyden tai ympäristön kannalta välttämätöntä. Väliaikainen kiello on voimassa, kunnes valvontaviranomainen antaa asiassa lopullisen ratkaisunsa.

65 §

Toiminnan keskeyttäminen

Jos on ilmeistä, että sivutuote tai siitä johdettu tuote on ihmisten tai eläinten terveydelle tai ympäristölle vaarallinen ja jos vaara on välitön eikä sitä voida muuten estää, valvontaviranomaisella on oikeus tarvittaessa heti keskeyttää toiminta siltä osin kuin se on välttämätöntä vaaran torjumiseksi.

Jos asiassa ei ole annettu 63 ja 64 §:ssä tarkoitettua päätöstä, asia on toiminnan keskeyttämisen jälkeen ratkaistava ensi tilassa.

66 §

Hyväksynnän peruuttaminen tai toimintakiello

Sivutuoteasetuksen 46 artiklan mukaisesta hyväksynnän tilapäisestä tai lopullisesta peruuttamisesta päättää se toimivaltainen viranomainen, joka on hyväksynyt laitoksen ja toimintakiellosta päättää se toimivaltainen viranomainen, joka on rekisteröinyt tai hyväksynyt toimijan tai laitoksen.

67 §

Sivutuotteen uudelleen käsittely, hävittäminen, markkinoilta poistaminen tai palauttaminen

Jos valvontaviranomainen on 64 §:n nojalla määrännyt kiellon, se voi määrätä tuotteet hyväksymällä tavalla toimijan kustannuksella käsiteltäväksi uudelleen, käytettäväksi muuhun tarkoitukseen, hävitettäväksi, poistettavaksi markkinoilta tai palautettavaksi

lähettäjämäahan. Päätökseen voidaan liittää määräyksiä sen täytäntöönpanossa noudatettavasta menettelystä.

68 §

Luvan peruuttaminen

Jos luvanhaltija rikkoo olennaisella tavalla lupaehtoja, Elintarviketurvallisuusvirasto voi peruuttaa 21 §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitetun luvan, aluehallintovirasto 30 §:n 1 momentissa tarkoitetun luvan ja kunnaneläinlääkäri 8 §:ssä ja 12 §:n 2 momentissa tarkoitetun luvan, jos luvanhaltija ei ole korjannut puutteita asetetussa määräajassa.

69 §

Laboratorion hyväksymisen peruuttaminen

Jos laboratorio ei enää täytä 54 §:ssä säädettyjä hyväksymisen edellytyksiä tai sen toiminnassa muutoin esiintyy vakavia puutteita, Elintarviketurvallisuusviraston on peruutettava antamansa hyväksyntä, jos laboratorio ei ole korjannut puutteita asetetussa määräajassa.

Elintarviketurvallisuusvirasto voi peruuttaa laboratorion hyväksymisen myös 1 momentissa tarkoitetun asian käsittelyn vaatimaksi ajaksi, jos puute laboratorion toiminnassa on sellainen, että se voi vaarantaa tutkimustulosten luotettavuuden.

70 §

Uhkasakko ja teettämisuhka

Elintarviketurvallisuusvirasto voi tehostaa 63 §:ssä tarkoitettua määräystä, 64 §:ssä tarkoitettua kielloa taikka 67 §:ssä tarkoitettua uudelleen käsittelyä, hävittämistä, markkinoilta poistamista tai palauttamista koskevaa määräystä uhkasakolla tai uhallalla, että tekemättä jätetty teetetään laiminlyöjän kustannuksella.

71 §

Päätösvallan siirtäminen eräissä tapauksissa

Aluehallintovirasto voi toimialueellaan

päättää yhtä kuntaa laajempaa aluetta koskevien 63—65 ja 67 §:ssä tarkoitettujen hallinnollisten pakkokeinojen käyttämisestä.

Elintarviketurvallisuusvirasto voi päättää hallinnollisten pakkokeinojen käyttämisestä yhdenkin kunnan alueella, jos se perustellusta syystä arvioi kunnaneläinlääkärin toimet riittämättömiksi.

Edellä 1 ja 2 momentin nojalla päätöksen tehneen viranomaisen on viipymättä ilmoitettava tekemästään päätöksestä asianomaisille kunnille.

11 luku

Erinäiset säännökset

72 §

Rangaistussäännös

Joka tahallaan tai huolimattomuudesta

1) kerää, kuljettaa, käsittelee, jatkokäsittelee, muuntaa, jalostaa, varastoi, markkinoille saattaa, jakelee, käyttää tai hävittää sivutuotteita ja niistä johdettuja tuotteita tämän lain tai sen nojalla annettujen säännösten tai määräysten taikka sivutuoteasetuksen tai täytäntöönpanoasetuksen vaatimusten vastaisesti,

2) laiminlyö 31 §:n 1 momentissa tarkoitettua kirjanpidon pitämisen taikka 31 §:n 2 momentissa säädetyn ilmoitusvelvollisuuden,

3) laiminlyö 33 §:ssä tarkoitettua ilmoitusvelvollisuuden taikka hyväksynnän hakemisen,

4) rikkoo 63 §:n nojalla annettua velvollisuuden täyttämistä koskevaa määräystä, 64 §:n nojalla annettua kieltoa taikka 65 §:n nojalla annettua keskeyttämispäätöstä,

5) jatkaa toimintaansa, vaikka hyväksymisen tai rekisteröinti on 66 §:n ja sivutuoteasetuksen 46 artiklan nojalla tilapäisesti tai pysyvästi peruutettu tai toiminta kielletty taikka

6) rikkoo 67 §:n nojalla annettua uudelleen käsittely-, hävittämis-, markkinoilta poistamis- tai palauttamismääräystä,

on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *sivutuotelakirikkomuksesta* sakkoon.

Rangaistus eläintaudin leviämiskaavan aiheuttamisesta säädetään rikoslain 44 luvun 4 a §:ssä.

Valvontaviranomainen voi jättää esitutkitun viranomaiselle ilmoittamatta rikkomuksen, jota on kokonaisuudessaan pidettävä vähäisenä.

73 §

Muutoksenhaku

Tämän lain ja sivutuoteasetuksen sekä täytäntöönpanoasetuksen nojalla annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäytölaissa (586/1996) säädetään. Toimivaltainen hallinto-oikeus on se, jonka tuomiopiiriin päätös olennaisimmin liittyy joko alueen sijainnin tai toimijan kotipaikan perusteella.

Hallinto-oikeuden päätökseen asiassa, joka koskee 10 luvussa tarkoitettua päätöstä, saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäytölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden päätökseen muussa asiassa saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Tämän lain ja sivutuoteasetuksen ja täytäntöönpanoasetuksen nojalla tehtävässä päätöksessä voidaan määrätä, että päätöstä on muutoksenhausta huolimatta noudatettava, jollei muutoksenhakuviranomainen toisin määrää.

74 §

Traces-tietojärjestelmän käyttö jäsenvaltioiden välisissä siirroissa

Sivutuoteasetuksen 48 artiklan 3 kohdassa säädetään Traces-tietojärjestelmän käytöstä sivutuotteita ja niistä johdettuja tuotteita jäsenvaltioiden välillä markkinoille saatattessa. Sen lisäksi eläinten ruokintaan tai lannoitekäyttöön ja maanparannusaineiksi tarkoitettujen luokkaan 3 kuuluvien sivutuotteiden ja niistä johdettujen tuotteiden siirroissa jäsenvaltioiden välillä toimijan on laadittava kaupallinen asiakirja Traces-tietojärjestelmää käyttäen siten kuin maa- ja metsätalousministeriön asetuksella tuotekohtaisesti tarkemmin säädetään.

Jos Suomeen toimitettavia sivutuotteita ja niistä johdettuja tuotteita koskevat kaupalliset asiakirjat ja viralliset terveystodistukset on

lähetetty käyttäen Traces-tietojärjestelmää ja sivutuotteita vastaanottavan laitoksen valvontaviranomainen on tehnyt tarkastuksen, on tarkastusta koskevat tiedot talletettava tietojärjestelmään.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä Traces-tietojärjestelmän käytöstä kaupallisten asiakirjojen ja todistusten laatimisessa.

12 luku

Voimaantulo

75 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä heinäkuuta 2015.

Helsingissä 24 päivänä huhtikuuta 2015

Tasavallan Presidentti

SAULI NIINISTÖ

76 §

Siirtymäsäännökset

Toimijan, joka ennen tämän lain voimaantuloa on hyväksytty tai rekisteröity sivutuoteasetuksen 23 tai 24 artiklassa tarkoitetulla tavalla, katsotaan 34 tai 35 §:n nojalla hyväksytyksi tai rekisteröidyksi toimijaksi tai laitokseksi ilman erillistä hakemusta tai ilmoitusta ja niihin sovelletaan tämän lain säännöksiä. Ennen tämän lain voimaantuloa hyväksytyt eläintautilain 119 §:n siirtymäsäännösten nojalla tämän lain voimaan tullessa voimassa olevien päätösten mukaisesti toimivat laboratoriot sekä lannoitevalmistelain nojalla hyväksytyt biokaasu- ja kompostointilaitosten omavalvontalaboratoriot saavat ilman eri hyväksyntää jatkaa toimintaansa niitä koskevien päätösten mukaisesti.

Maa- ja metsätalousministeri *Petteri Orpo*